

A°.

VIJFDE JAARGANG.

N°. 1374

DE STANDAARD.

Prijs per kwartaal zonder het Zondagsblad.
Voor Amsterdam / 2,50. — Franco per post / 2,90.
Enkele Nummers 5 Cent aan het Bureau.

BUREAU: Nieuwendijk 67, Amsterdam
Directeur-Uitgever J. H. KRUYT.

Advertentie: van 1 tot 6 regels 50 Cent;
iedere regel daarboven 15 Cent; Aanvragen of vernieling
van liddegaven 10 Cent per regel.

Wat speelde zich in de jaren die vooraf gingen aan de oprichting van de VU, honderd jaar geleden, zoal af? Net als de vorige maand ook nu weer een greep uit de Standaard.
Ditmaal december 1877

Wie horen stemrecht te hebben? De huisvaders

Zonder enige moeite krijgt premier Kappeyne van de Copello zijn kiestabel herindeling van de kiesdistricten door de Tweede Kamer. Zijn liberale partijgenoten (die een comfortabele meerderheid hebben) houden zich buiten het debat. De conservatieven trekken fel van leer, maar hun aantal is dusdanig, dat Kappeyne hun argumenten met scherts kan beantwoorden, hetgeen, schrijft de Standaard, bewijst, dat er een premier is opgestaan, die op niet-ernstige wijze de ernstigste dingen aandurft".

De kiestabel is inderdaad een ernstige zaak. De liberalen hebben de districten zodanig ingedeeld, dat zij bij nieuwe verkiezingen hun meerderheid nog zouden zien toenemen. Iets ongewoons is dat niet. De conservatief Heemskerk leverde, toen hij nog aan het bewind was, hetzelfde. Kuyper wil deze keer dan ook niet al te veel tegenpartelen, „nu we toch weten, dat er niets aan te doen is". Wel wijst hij met klem op de „allerafkeuringswaardigste leemte in ons staatsrecht", die het mogelijk maakt dat eens in de vijf jaar de samenstelling van de Kamer, zonder dat daarvoor regels be-

staan, wordt overgelaten aan partij-willekeur. Daaruit mag echter allerm minst worden geconcludeerd, dat Kuyper voorstander zou zijn van algemeen stemrecht. Op 31 december schrijft hij een hoofdartikel dat gericht is tegen het Algemeen Werkliedenverbond, dat onlangs de wenselijkheid daarvan heeft uitgesproken. Het werkliedenverbond is naar het oordeel van Kuyper bedenkelijk afgedwaald in socialistische richting. Hij geeft „alle werklieden van Christelijken zin" de raad, voor het lidmaatschap van het verbond te bedanken en betreurt het, dat er geen arbeidsorganisatie bestaat, die „niet op centralen invloed of machtsvertoon belust, wel ter dege aan het licht bracht, water in onze handwerksstand omging; uit het leven zelf en niet uit dolgeworden theoriën de middelen tot verbetering van hun toestand opspoorde".

Gezinshoofden

Wel ziet Kuyper, dat het huidige kiesstelsel niet kan blijven voortbestaan: „Het algemeen stemrecht zit overal in de lucht". Het zal echter in goede banen moeten worden geleid. „Algemeen stemrecht,

hoofd voor hoofd, aan elk volwassen manspersoon verleend, is door en door revolutionair; vat den staat op als de aaneenrijging van losse, op zich zelf staande individuen, en moet, om logisch te zijn, met het stemrecht aan alle vrouwen en jonge dochters, ja, tenslotte met het stemrecht aan een iegelijk, die maar een naam op een stuk papier kan zetten en in staat is, naar de stembus te loopen, eindigen". (. . .) Maar anders is het met het stemrecht van *hoofden van gezinnen*. Het gezin is, als we ons zoo mogen uitdrukken, *de eerste cel* in het politieke weefsel, waaruit de geleidingen van den Staat opwassen. Het gezin is de politieke Staat *in miniatuur*; de wortel, waaruit de Staatsidee voortkomt; het van God gegeven *embryo*, waaruit de rechtsverhoudingen van den Staat zich geleidelijk ontwikkelen".

Macht

Geen systeem dus van „one man, one vote". Evenmin moeten de Standaardlezers de indruk krijgen, dat Kuyper de liberalen („radicalen", noemt hij hen) zo gek nog niet vindt. Ze hebben alleen zijn voorkeur boven de conservatieven, omdat ze duidelijker zijn. Maar daarmee houdt het ook op. De truc met de kiestabel is geen uitzondering. „Ze dorsten naar *macht*". Naar macht om den eenigen tegenstand, die hen in de conscientie van het

Christenvolk nog weerstaan durft, te verpletteren, dat het nooit weer opleeft. Ze zullen dat doen door het Belastingkantoor; ze zullen dat doen door Geneeskundige Raden; ze zullen dat doen door Burgemeestersdespoten en tyrannieke Gemeentebesturen; ze zullen dat doen door artikelen van hun wetboeken; ze zullen dat doen door kieswet en wetboeken; ze zullen dat doen door kieswet en kiestabel; ze zullen dat doen door school en academie; (. . .) maar hoe ook aangelegd, door wat vriendelijke welwillendheid ook verzacht, door wat heusche voorkomendheid ook smakelijk gemaakt, ja, met wat joviale scherts ook doorkruid, *doen zullen ze het* en ons Christenvolk zou het te kwader ure zich zelf berouwen, indien het bij dat onderdrukkingsproces, door schuldige onnoodigheid, den arm van zijn onderdrukker had gestijfd".

Op veler aanvraag diene het volgende:

H. DE HOOG en Cos. NIEUWE CHRISTELIJKE SCHEURKALENDER.

is sedert een paar weken uitverkocht. — De Tweede druk, waarover reeds bijna geheel is beschikt, zal tusschen 17 en 22 dezer afgeleverd kunnen worden. Nog slechts een 300-tal exemplaren zijn ter dispositie. (10883)

Voor Chr. Vereenigingen en Zondagscholen wordt bijzonder de aandacht gevestigd op het bij den Boekhandelaar F. H. DEN BOER, te Middelburg, verschenen Kerstverhaal, getiteld:

IN DEN STORM.

DOOR

J. H. VAN LISSCHOTEN.

Prijs 40 Cents. Per tiental f 3,50, per 25tal f 7,50; per 50tal f 12,50; per 100tal f 20.—; wordt bij toezending van het bedrag in postwissel franco verzonden. (10858)